

De laatste levensjaren van de Gasthuiskapel

In het artikel van A.J. de Jong over "De Melaten- en de Sint Anthoniskapel te Rhenen", gepubliceerd in Oud-Rhenen 1988, nr. 1, wordt terloops gesproken over de Gasthuiskapel. Deze kapel, of beter, het restant ervan, overleefde het bombardement van mei 1940, maar helaas niet de sloopziekte na 1945.

Toch hebben er plannen bestaan het koor van deze kapel op te nemen in een aldaar te bouwen kerk voor de destijds zeer kleine r.k.-gemeenschap van Rhenen.

Doch eerstens iets over de voorgeschiedenis. Tot 1937 gingen de katholieken van Rhenen e.o. 's zondags naar de Mis in Wageningen. In genoemd jaar vond er een belangrijke uitbreiding plaats van de zeepfabriek "Rhenus". De directeur van deze fabriek, de heer Nijdam, was katholiek en zegde toe na het gereedkomen van de uitbreiding een ruimte voor kerkgelegenheid beschikbaar te stellen. Het kerkbestuur van Wageningen huurde alvast voor f 6,50 per week de achterzaal van een hotel (?) aan de Fred. v.d. Paltshof en richtte deze in voor de Zondagse diensten. Zo'n 30 à 40 mensen kwamen er toen naar de Mis. In augustus 1937 kwam een groot vertrek boven de kantoren van "Rhenus" vrij. 15 Augustus werd deze "kerk" ingezegend en vond de eerste dienst plaats.

Inmiddels was door de Aartsbisschop van Utrecht in Wageningen een tweede kapelaan benoemd in de persoon van A.J. van Bekkum. Bij de functieverdeling kreeg deze kapelaan de zielzorg in Rhenen op zich. De kerkdiensten op Zondag - om 7 en 10 uur - zouden de pastoor en kapelaans van Wageningen om beurten verrichten.

Voor de te bouwen kerk kocht het kerkbestuur in 1938 een stuk grond, de zgn. Spitsberg. Maar wat gebeurde. Na mei 1940 moest ook Rhenen opgebouwd worden. Voor het zover was kon er eerst enorm veel puin geruimd worden. Uit de herinneringen van oud-pastoor A.J. van Bekkum ontleen ik het volgende: "Voor de opbouw van de stad Rhenen werd aangesteld Ir. Pouderoyen, architect. Iedere verwoesting brengt dikwijls nieuwe ontdekkingen. Zo kwam aan de Gasthuisstraat te voorschijn een achthoekige absis met een plattegrond van een kapel, een gedeelte van de Gasthuiskapel. De architect, vol enthousiasme, wilde deze situatie weer her-

stellen. Was dit dan tevens niet een pracht gelegenheid voor de katholieken voor een definitieve kerkgelegenheid? Contact werd opgenomen met het Bisdom. De heer Starmans, bouwinspecteur van het Bisdom, stelde er ook groot belang in. Ontwerp na ontwerp kwam er uit de hand van de heer Pouderoyen. Steeds meer week hij af van het originele plan, vanuit de absis verder te ontwerpen. Tenslotte werd de absis zelfs opgeofferd. Na alle berekeningen en tekeningen en het feit, dat er slechts ruimte geboden werd voor ± 200 zitplaatsen zonder enige uitbreidingsmogelijkheid en de onkosten zo hoog kwamen, zodat het Bisdom van dit plan afzag."

In de notulen van het kerkbestuur van 24 oktober 1940 lezen we dat een schrijven met tekening van een kapel van de heer Starmans ter sprake werd gebracht. Zijn begroting was: voor de bouw f 15.000,--; de grond f 3.000,--. Met de kosten voor de inventaris kwam het geheel op rond f 20.000,--. De aartsbisschop achtte zo'n bedrag in die tijd voor een kapel, die niet voor uitbreiding geschikt was, niet gewenst. Pastoor De Boer heeft nog gesproken met de Commissie van de Wederopbouwdienst. De architect van de gemeente Rhenen, de heer N. Souwerbren, was van mening dat de bouwkosten minder zouden bedragen, indien de gemeente aanwezige oude stenen gratis beschikbaar zou stellen en het terrein of voor niets of voor een klein bedrag wilde afstaan. Genoemde Commissie heeft nog contact gehad met bouwinspecteur Starmans. Uiteindelijk heeft het kerkbestuur gehoor gegeven aan het verzoek van de Aartsbisschop.

Tenslotte werd einde 1942 de Arnhemse kapelaan R.H.N. Verhoeven tot bouwpastoor in Rhenen benoemd. Met ingang van 6 oktober 1943 werd katholiek Rhenen een zelfstandige parochie onder de bescherming van de H. Cunera. Voorlopig kerkte men in een houten noodkerk.

En de Gasthuiskapel? Deze werd uiteindelijk toch gesloopt. Jammer.

A.G. Steenbergen.

Historische vereniging Oud-Wageningen
Archivaris katholiek Wageningen

Bronnen

1. Opgeschreven uitvoerige herinneringen van oud-kapelaan en oud-pastoor A.J. van Bekkum in 1975.
2. Parochie-archief Wageningen. Notulenboek Kerkbestuur, 1933 - 1963.

N.B. In de fotocollectie van Katholiek Wageningen is een foto aanwezig van een groep katholieke meisjes uit Wageningen, die begin 1937 een Cuneraspel opvoerde in de kerkgelegenheid aan de Fred. v.d. Paltshof.

